

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

TVARIOS INVESTICIJOS Į ŽEMĖS ŪKIO VALDAS

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros
2023-2027m. strateginio plano intervencinė
priemonė

balandžio 28, 2023

LORETA GOLUBEVAITĖ

ES reikalų ir paramos politikos departamento
Paramos verslui skyriaus patarėja

zum.lrv.lt

Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas

- **Tikslas** – skatinti tvarią žemės ūkio produktų gamybą, remiant investicijas, kuriomis prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, taip pat prie atsinaujinančiosios energijos gamybos ir aukštesnių gyvūnų gerovės standartų.
- 2023–2027m. skiriama 56,25 mln. Eur lėšų:
 - 51,25 mln. Eur dotacijos forma
 - 5 mln. Eur lengvatinių paskolų forma
- Kvietimas: 2023-08-01 – 2023-09-29

Remiamos trys veiklos

12.1

ŠESD ir/ar amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimas ūkyje

PRIVALOMA

12.2

Biodujų gamyba iš gyvulininkystės ūkyje susidarancio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų

PAPILDOMA

12.3

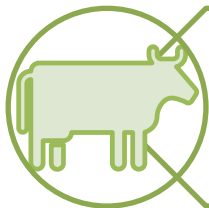

Investicijos į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų

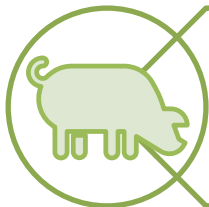
PAPILDOMA

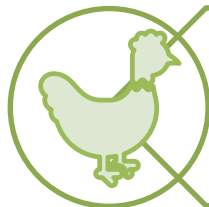
Investicijos į 3 gyvulininkystės subsektorius

Galvijininkystė
(pieninė, mėsinė)

Kiaulininkystė

Paukštininkystė

1. Galima naujai ateiti į subsektorių (gyvulininkams, augalininkams)
2. Galima investuoti į daugiau nei vieną subsektorių
3. Veiklas galima vykdyti skirtinguose subsektoriuose

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

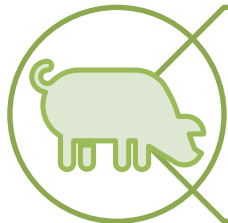
Igyvendinimo taisyklės remiasi techninio projektavimo taisyklėmis

Galvijų pastatų TPT

pieninių ir mėšinių veislių galvijai

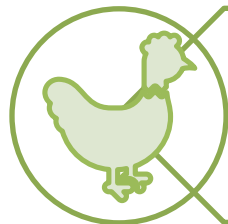
Veršelių
gerovės
reikalavimai

Kiaulidžių TPT

kiaulės

Kiaulių
gerovės
reikalavimai

Paukštininkystės ūkių TPT

vištos, kalakutai, antys, žąsys

Viščiukų
broilerių
gerovės
reikalavimai

Vištų
dedeklių
gerovės
reikalavimai

Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimai

Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų
aprašas

Teršalo, kurių kiekis aplinkos ore ribojamas pagal
Europos Sąjungos kriterijus, sąrašas ir Teršalų,
kurių kiekis aplinkos ore ribojamas pagal
nacionalinius kriterijus, sąrašas ir ribinės vertės

Galimi pareiškėjai

fizinis asmuo:

- ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus
- savo vardu įregistravęs ūkininko ūkį
- savo vardu, kaip valdos valdytojas įregistravęs žemės ūkio valdą

juridinis asmuo:

- savo vardu įregistravę žemės ūkio valdą (*netaikoma pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie **superka ir realizuoja** tik iš savo narių valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus **arba supirktus** iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus **perdirba ir realizuoja** iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus*)

Paramos paraiškos pateiktos kartu su projekto partneriu (-iais), nepriimamos

Tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai

- projektas atitinka **bendrąsias** tinkamumo sąlygas ir reikalavimus
- pareiškėjas:
 - **užsiima** žemės ūkio veikla ir (arba) valdoje pagamintų žemės ūkio produktų perdirbimu (įskaitant pirminį perdirbimą) ir pateikimu rinkai ne trumpiau kaip 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo*
 - jo **pajamos** iš šios veiklos 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. visų pajamų
 - jo **VED** yra ne mažesnis kaip 30 001 Eur*
 - gamina / apdoroja / perdirba Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedo **produktus** (išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus)*
 - **neįgyvendina kito projekto** pagal Strateginio plano intervencines priemones „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ (arba atitinkamas KPP 2014–2020 priemonės)**
 - atitinka **ekonominį gyvybingumą** apibūdinančius rodiklius ir jų kritines reikšmes, nustatytas Ekonominio gyvybingumo taisyklėse**

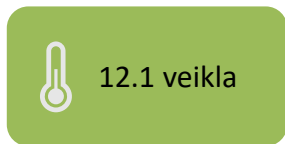
* specialios sąlygos pripažintiems žemės ūkio **kooperatyvams**, kurie **superka ir realizuoja** tik iš savo narių valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus **arba supirktus** iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus **perdirba ir realizuoja** iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus

** sąlyga taikoma tik prašant paramos dotacijos forma.

Paramos dydžiai

200 000 Eur

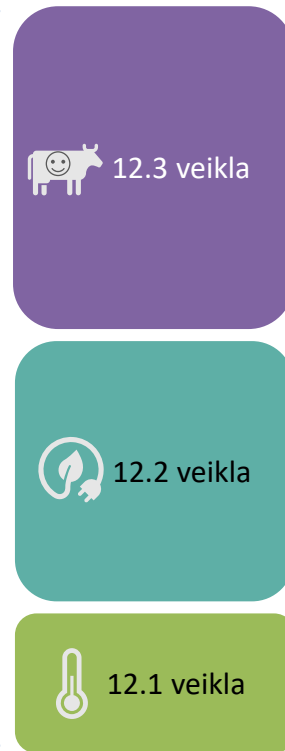
800 000 Eur

900 000 Eur

1 500 000 Eur

+ lengvatinė paskola iki **200 000 Eur**

Paramos intensyvumas

Standartinis intensyvumas

20 – 65 %

Jauniesiems ūkininkams
(atitinkantiems Administravimo
taisyklių 5 punkto sąlygas)

20 – 80 %

Projekto daliai, skirtai 12.3 veiklai
(gyvūnų gerovė) įgyvendinti
kiaulininkystės sektoriuje

20 – 80 %

Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos

1. naujų statinių statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas:

- gamybinių pastatų, skirtų ūkiniams gyvūnams auginti;
- kitų gyvulininkystės ūkio statinių, tiesiogiai susijusių su Taisyklių 12.1, 12.2, 12.3 papunktyje nurodytų veiklų vykdymu;

2. nauji technologiniai įrenginiai (išskyrus skaitmenines ūkininkavimo technologijas):

- atitinkantys reikalavimus investicijoms, daromoms 12.1 veikloje (ŠESD)
- atitinkantys reikalavimus investicijoms, daromoms 12.2 veikloje (biodujos)
- atitinkantys reikalavimus investicijoms, daromoms 12.3 veikloje (gyvūnų gerovė)

3. skaitmeninės ūkininkavimo technologijos

4. projekto bendrosios išlaidos: ne daugiau kaip 10 proc. kitų tinkamų finansuoti projekto išlaidų vertės be PVM ir ne didesnės kaip 1 800 Eur (arba 3 000 Eur. kai projekte numatyti statybos, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto ar infrastruktūros įrengimo darbai)

Lengvatinės paskolos forma tinkamos finansuoti pirmosios trys išlaidų kategorijos, taip pat ūkinių gyvūnų įsigijimas ir apyvartinis kapitalas

Tinkamos išlaidos 12.1 veikloje (ŠESD)

investicijos į bent vieną naujai taikomą technologiją, nurodytą bent viename iš šių Galvijų pastatų TPT punktų

	Išmetamo amoniako kiekio mažinimas	Išmetamo sieros vandenilio (H ₂ S) kiekio mažinimas	Išmetamo metano (CH ₄), azoto suboksido (N ₂ O) kiekio mažinimas
Galvijų tvartuose	178.1.1.	179	197
Mėšlo ir srutų tvarkymo sistemose	178.2.1.		
Tirštojo mėšlo mėšlidėse, rietuvėse	178.3.1.		
Skystojo mėšlo mėšlidėse, srutų kauptuvuose	178.4.1.		

178.1.1. Siekiant mažinti amoniako koncentraciją ir į aplinkos orą išmetamo amoniako kiekį, rekomenduojama:

- subalansuoti šėrimo racioną optimizuojant baltymų kiekį pašaruose;
- galvijus grupuoti į panašaus amžiaus, svorio, produktyvumo grupes ir šerti skirtingais racionais;
- dažniau šalinti skystąjį mėšlą ir srutas iš tvarto, neleidžiant jam kauptis takuose;
- iš seklių tvartų mėšlą šalinti 10–12 kartų per parą;
- gausiau naudoti kraiką šlapimui sugerti;
- mažinti mėšlu užterštą plotą tvartuose;
- esant bekraikei laikymo technologijai, įrengti grotelėmis dengtus kanalus mėšlui surinkti, teršiamas grindis daryti su nuolydžiu, kad šlapimas tekėtų į kanalą, iš kanalo mėšlas periodiškai ištekėtų į lauko mėšlidę, kanalo sienas įrengti lygias, kad prie jų mėšlas nepriliptų;
- gerinti betono savybes priedais, mažinančiais betono higroskopškumą;
- uždaryti poras betono paviršiuje įsigeriančiomis hidroizoliacinėmis medžiagomis ar įsiskverbiančia ir betono paviršiaus struktūrą pakeičiančia nano danga;
- mažinti vėdinimo intensyvumą tvarte, jeigu lauke karšta arba tvarte oro santykinis drėgnis ir CO₂ koncentracija atitinka reikalavimus;
- tvartuose reguliuoti oro srautus taip, kad kuo mažiau švarus aplinkos oras apiplautų šviežio mėšlo paviršių ir nesusidarytų didelis dujų koncentracijos gradientas virš mėšlo sluoksnio;
- mažinti oro temperatūrą tvarte, jeigu ji ne žemesnė už minimalią rekomenduotiną (tai ypatingai svarbu esant aukštesnėms kaip 20°C temperatūroms);
- valyti iš tvartų šalinamą orą biofiltruose (tinka tik tvartuose su priverstine vėdinimo sistema), išmetamo amoniako kiekis sumažėja apie 90 proc.;
- mažinti oro temperatūrą tvarte (naudojant dirbtinio rūko arba kitas sistemas);

Tinkamos išlaidos 12.1 veikloje (ŠESD)

investicijos į bent vieną naujai taikomą technologiją, nurodytą bent viename iš šių Kiaulidžių TPT punktų

	Išmetamo amoniako kiekio mažinimas	Išmetamo metano (CH ₄) kiekio mažinimas	Išmetamo azoto suboksido (N ₂ O) kiekio mažinimas	Kvapų mažinimas
Kiaulidėse	157.2	159.1	160.1	170.3
Tirštojo mėšlo mėšlidėse, rietuvėse	157.4			
Skystojo mėšlo mėšlidė, srutų kauptuvas	157.6			

PAVYZDYS

157.6. siekiant mažinti amoniako, išmetamo į aplinkos orą iš skystojo mėšlo mėšlidės ar sрутų kauptuvo, kiekį, rekomenduojama:

- įrengti gilesnę mėšlidę ar sрутų kauptuvą ir mažinti mėšlo, sрутų paviršiaus plotą;
- įrengti požemines mėšlo saugyklas, sрутų kauptuvus;
- uždengti mėšlidę, sрутų kauptuvą sandaria stogo danga (išmetamo amoniako kiekis sumažėja daugiau kaip 80 proc.);
- uždengti mėšlo ar sрутų paviršių naudojant kietąsias dangas; lanksčiąsias dangas; plūdriąsias dangas (plastiko granulių, lengvų birių medžiagų, plūdriųjų lanksčiųjų dangų, geometrinių plastiko lakštų, oro pripūstų dangų, šiaudų, durpių, kt.);
- mėšlą laikyti sandariose plastikinėse rankovėse – maišuose (išmetamo amoniako kiekis sumažėja iki 100 proc.);
- mėšlą, srutą uždengti plūduriuojančiais rutuliais (išmetamo amoniako kiekis sumažėja iki 60 proc.);
- sрутų kauptuvą pildyti iš apačios. Srutą maišyti (judinti) kuo mažiau.

Tinkamos išlaidos 12.1 veikloje (ŠESD)

investicijos į **bent dvi naujai** taikomas technologijas iš nurodytųjų bent viename iš šių Paukštininkystės ūkių TPT punktų

	Išmetamo amoniako kiekio mažinimas	Išmetamo metano (CH ₄) kiekio mažinimas	Išmetamo sieros vandenilio (H ₂ S) kiekio mažinimas	Kvapų mažinimas
Paukštidėse	148.1	155.2	156 ¹	158.2
Tirštojo mėšlo mėšlidėse, rietuvėse	148.2			
Skystojo mėšlo (praskiesto vandeniu) mėšlidėse	148.3			

PAVYZDYS

158.2. mažinant kvapų išskyrimą, naujai projektuojamuose paukštininkystės tvartuose turi būti pasirinktinai taikomos kompleksinės priemonės, išskyrus mažus ir labai mažus ūkius:

- neleisti skysčiams kauptis grindų paviršiuje;
- gerinti betono savybes priedais, mažinančiais betono higroskopškumą, betono paviršių padengiant hidroizoliacinėmis medžiagomis ar įsiskverbiančiais ir betono paviršiaus struktūrą pakeičiančiais nano dangais;
- gausiai kurti sausais šiaudais;
- mažinti mėšlo pH;
- į mėšlą įmaišyti cheminių ir biologinių preparatų, organinės anglies;
- mažinti tvartų dulketumą;
- mažinti oro temperatūrą tvarte;
- iš tvarto orą šalinti per šiaudų, komposto, medžio drožlių ar kitų medžiagų biofiltrus;
- mėšlą uždengti šiaudais, durpėmis, keramzitu, plėvele ar kita danga;
- mėšlą separuoti: atskiriant tirštąją ir skystąją frakcijas;
- apdoroti mėšlą anaerobinėje aplinkoje.

Tinkamos išlaidos 12.2 veikloje (biodujos)

Investicijos turi atitikti visas šias sąlygas:

1. investuojama į **naujų** biodujų jėgainių statybą ir įengimą
2. biodujos gaminamos iš pareiškėjo gyvulininkystės **ūkyje susidarančių** atliekų (mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių atliekų)
3. pagamintos biodujos, šilumos ir elektros energija naudojama **tik pareiškėjo valdos reikmėms**

Tinkamos išlaidos 12.3 veikloje (gyvūnų gerovė)

investicijos į bent vieną naujai taikomą technologiją:

Gyvūnų gerovės aspektas	Tinkamos išlaidos 29.4.1. 	Tinkamos išlaidos 29.4.2. 	Tinkamos išlaidos 29.4.3.
Ploto didinimas	visiems bandos galvijams (ar atskiroms jų grupėms) bent 20 proc. didesnis plotas nei numatyta Galvijų pastatų TPT 91–95 punktuose	visoms bandos kiaulėms (ar atskiroms jų grupėms) skiriamas bent 20 proc. didesnis plotas nei numatyta Kiaulidžių TPT 77–82 punktuose	visiems pulko paukščiams (ar atskiroms jų grupėms) skiriamas bent 20 proc. didesnis plotas nei numatyta Paukštininkystės ūkių TPT 63–67 punktuose
Perėjimas prie pažangesnio laikymo būdo	pereinama nuo individualaus veršelių (iki 8 savaičių amžiaus) laikymo būdo prie grupinio laikymo būdo pereinama nuo saitinio prie besaičio galvijų laikymo būdo (netaikoma ekologinės gamybos veiklą vykdantiems pareiškėjams, laikantiems daugiau kaip 50 galvijų)	pereinama nuo paršavedžių laikymo vieniniuose garduose (vieniniuose boksuose) prie laikymo grupiniuose garduose	pereinama nuo paukščių laikymo narvuose prie laikymo ant (kreikiamų ir kt.) grindų arba prie laikymo ant (kreikiamų ir kt.) grindų su išėjimu į lauko aptvarus

Daromos investicijos į 12.3 veikloje (gyvūnų gerovė) ir jomis susiję paramos gavėjo įsipareigojimai (19 p.)

Gyvūnų gerovės aspektas	Tinkamos išlaidos 29.4.1. 	Tinkamos išlaidos 29.4.2. 	Tinkamos išlaidos 29.4.3.
Ploto didinimas	visiems bandos galvijams (ar atskiroms jų grupėms) bent 20 proc. didesnis plotas nei numatyta Galvijų pastatų TPT 91 - 95 punktuose	visoms bandos kiaulėms (ar atskiroms jų grupėms) skiriamas bent 20 proc. didesnis plotas nei numatyta Kiaulidžių TPT 77–82 punktuose (! Įsipareigojimas kyla dėl visų kiaulių)	visiems pulko paukščiams (ar atskiroms jų grupėms) skiriamas bent 20 proc. didesnis plotas nei numatyta Paukštininkystės ūkių TPT 63–67 punktuose
Perėjimas prie pažangesnio laikymo būdo	pereinama nuo individualaus veršelių (iki 8 savaičių amžiaus) laikymo būdo prie grupinio laikymo būdo (! Įsipareigojimas kyla tik dėl veršelių iki 8 sav. amžiaus)	pereinama nuo paršavedžių laikymo vieniniuose garduose (vieniniuose boksuose) prie laikymo grupiniuose garduose	pereinama nuo paukščių laikymo naruose prie laikymo ant (kreikiamų ir kt.) grindų arba prie laikymo ant (kreikiamų ir kt.) grindų su išėjimu į lauko aptvarus (! Įsipareigojimas kyla tik dėl vištų dedeklių)

Paramos gavėjams 12.1 (ŠESD) ir 12.2 (biodujos) veiklose taikomi bendrieji įsipareigojimai ir sankcijos

Paramos gavėjo įsipareigojimas		Taikomos sankcijos, jei įsipareigojimo nesilaikoma
tik 12.3 (gyvūnų gerovė), paramai dotacijos forma	išlaikyti ūkinių gyvūnų bandoje (pulke), kurioje (-iame) pereinama prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų, SG skaičių ne mažesni, nei nurodyta paramos paraiškoje	Grąžinti dalį sumokėtos paramos sumos skirtos 12.3 veiklai (gyvūnų gerovė) vykdyti. Grąžinama dalis apskaičiuojama proporcingai sumažėjusiam SG skaičiui (lyginant su paramos paraiškoje nurodytu SG) ūkinių gyvūnų bandoje (pulke), kurioje (-iame) pereinama prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų
	nelaikyti veršelių (iki 8 savaičių amžiaus) vieniniuose garduose (taikoma, kai atliekamos investicijos, galvijininkystės (pieninės, mėsinės) subsektoriuje)	Grąžinti visą sumokėtą paramos sumą , skirtą 12.3 veiklai vykdyti
	laikyti kiaules bent 20 proc. didesniame plote nei atitinkamai kaulių grupei skiriamas minimalus plotas, numatytas Kiaulidžių TPT 77 – 82 punktuose (taikoma, kai atliekamos investicijos kaulininkystės subsektoriuje)	
	nelaikyti vištų dedeklių narvuose (taikoma, kai vištų dedeklių paukštynuose atliekamos investicijos paukštininkystės subsektoriuje)	

Svarbiausi intervencinės priemonės administravimo aspektai

Teikiama tik paraiška, **verslo planas nereikalingas**.

Paramos paraiškoms **atrankos vertinimas nėra atliekamas**.

Paraiškų rinkimas **stabdomas** kai pasiekiami paramos paraiškų priėmimo etapui skirta lėšų suma (dotacijos forma).

Paramos lėšos mokamos ne daugiau kaip keturiais mokėjimo prašymais.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ačiū už dėmesį

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA
PVM kodas LT886751917

Biudžetinė įstaiga
Gedimino pr. 19,
LT-01103 Vilnius

+370 5 239 11 11
zum@zum.lt
zum.lrv.lt